

Gãy thân xương cẳng tay (bao gồm chấn thương Monteggia và Galeazzi)

Trang này được dịch bằng máy và chưa được bác sĩ kiểm tra. **Bản tiếng Anh** là bản chính thức.

Những cảm giác bạn sẽ trải qua

Gãy thân xương cẳng tay xảy ra chỉ trong khoảnh khắc. Bạn có thể ngã chông tay xuống đất, bị va đập trực tiếp khi chơi thể thao, hoặc tiếp đất mạnh khi rơi từ trên cao. Một số người nghe thấy hoặc cảm thấy một tiếng rắc vào lúc bị chấn thương. Lực cần thiết thường khá lớn, đặc biệt là khi cả hai xương cẳng tay cùng gãy.

Ngay lập tức, bạn sẽ cảm thấy đau dọc theo cẳng tay. Cơn đau thường tăng nhanh khi bạn cố cử động cổ tay, khuỷu tay hoặc bàn tay. Vùng bị thương sẽ sưng và bầm tím. Nếu xương bị lệch khỏi vị trí, cánh tay có thể trông bị cong hoặc vặn xoắn. Hầu hết mọi người không thể xoay lòng bàn tay lên hoặc xuống mà không bị đau nhói, khiến những việc hằng ngày như vặn tay nắm cửa, rót nước từ ấm hoặc cắm điện thoại trở nên khó khăn.

Một số chấn thương ở vùng này của cánh tay không chỉ là gãy xương. Chấn thương Monteggia là gãy một xương cẳng tay ở gần khuỷu tay, kèm theo khớp khuỷu bị đẩy lệch khỏi vị trí. Chấn thương Galeazzi là gãy xương cẳng tay còn lại ở gần cổ tay, kèm theo khớp phía cổ tay bị mất vững. Những chấn thương này có thể bị bỏ sót lúc đầu, vì trên các phim X-quang ban đầu, chỗ gãy trông giống như một ca gãy xương đơn giản. Đó là lý do bác sĩ phẫu thuật sẽ kiểm tra kỹ cả khuỷu tay lẫn cổ tay, chứ không chỉ chỗ gãy dễ thấy.

Trong những ngày và tuần đầu tiên, cơn đau thường mạnh nhất vào ban đêm và khi bạn cố cử động. Cơn đau giảm dần khi xương bắt đầu lành. Bạn có thể nhận thấy cổ tay và khuỷu tay bị cứng do cánh tay phải giữ yên. Mức độ bạn lấy lại được khả năng xoay phụ thuộc một phần vào việc xương nào bị tổn thương. Khi cả hai xương cẳng tay đều gãy, hoặc da bị rách ở chỗ gãy, khả năng mất một phần cử động xoay sẽ cao hơn.

Nếu sau chấn thương bạn bị rách da ở chỗ gãy, lộ xương ra ngoài, biến dạng rõ rệt, các ngón tay trở nên nhợt nhạt, lạnh hoặc tím tái, hoặc đột ngột mất cảm giác hay mất khả năng cử động ở bàn tay, hãy đến khoa cấp cứu ngay trong ngày.

Điều gì đang thực sự xảy ra

Cẳng tay của bạn có hai xương nằm cạnh nhau: xương quay ở phía ngón cái và xương trụ ở phía ngón út. Chúng hoạt động như một cặp. Khi bạn xoay lòng bàn tay lên hoặc xuống, một xương xoay quanh xương kia tại hai khớp, một khớp gần khuỷu tay và một khớp gần cổ tay. Chính chuyển động xoay đó cho phép bạn dùng tua vít, bắt tay hoặc nghiêng đĩa để trút thức ăn ra.

Gãy thân xương là gãy ở phần giữa của một hoặc cả hai xương này. Hãy hình dung hai xương như hai thanh dọc của một chiếc thang. Nếu một thanh gãy và lệch đi, chiếc thang không còn giữ được hình dạng, và khớp còn lại ở đầu trên hoặc đầu dưới bị kéo lệch khỏi trục. Đó là điều xảy ra trong chấn thương Monteggia, khi xương gãy ở gần khuỷu tay khiến khớp khuỷu trượt khỏi vị trí, và trong chấn thương Galeazzi, khi chỗ gãy ở gần cổ tay làm khớp phía cổ tay bị mất vững. Những chấn thương này gồm cả gãy xương lẫn một khớp bị lệch khỏi vị trí, vì vậy chúng diễn biến khác với một ca gãy xương đơn giản.

Xương lành bằng cách liên lại với nhau, giống như một cành cây bị đứt có thể liên lại nếu các mảnh được giữ yên và thẳng hàng. Nhưng hai xương cẳng tay phải thẳng hàng thật khít thì chuyển động xoay mới hoạt động trở lại được. Nếu một xương liên lại dù chỉ hơi bị vặn xoắn hoặc bị ngăn đi, cặp xương sẽ không còn xoay nhịp nhàng nữa, và động tác xoay vẫn bị cứng hoặc đau. Khi một khớp cũng bị đẩy lệch khỏi vị trí, các mô mềm giữ khớp đó cũng cần ổn định lại, và khớp phải được đưa về đúng trục thì cánh tay mới hoạt động được.

Đây là lý do những chấn thương này cần được xem xét nghiêm túc. Mục tiêu điều trị là phục hồi sớm sự thẳng hàng bình thường của xương và khớp, vì đó là điều giúp cẳng tay có cơ hội tốt nhất để xoay tự do trở lại. Chấn thương Monteggia được phát hiện muộn sẽ phức tạp hơn khi điều trị, và có thể cần chỉnh sửa cả xương trụ.

Những phương pháp điều trị mà chúng tôi có thể áp dụng

Bác sĩ Kieran Hirpara, bác sĩ phẫu thuật chi trên tại Bệnh viện tư nhân Mater Rockhampton, lựa chọn phương pháp điều trị phù hợp với chấn thương cụ thể của bạn. Một số ca gãy xương cẳng tay lành mà không cần phẫu thuật, còn một số khác cần phẫu thuật sớm sau chấn thương, vì vậy việc được thăm khám kịp thời là rất quan trọng. Tại phòng khám, chúng tôi hỏi bệnh sử, khám cánh tay của bạn và chỉ định chẩn đoán hình ảnh khi cần. Phim X-quang khuỷu tay và cổ tay cho thấy chỗ gãy và liệu có khớp nào bị đẩy lệch khỏi vị trí hay không. Thông thường, bệnh nhân được bác sĩ đa khoa giới thiệu đến phòng khám chúng tôi; nếu nhà vật lý trị liệu

khuyến bạn nên gặp chúng tôi, bạn vẫn cần có giấy giới thiệu từ bác sĩ đa khoa để được hưởng mức hoàn trả chi phí từ Medicare.

Khi chớ gãy vững hoặc chỉ lệch rất ít, và kiểu chấn thương phù hợp, chúng tôi có thể điều trị mà không cần phẫu thuật. Điều đó có nghĩa là giữ yên cánh tay bằng nẹp hoặc bó bột trong khi xương liền lại, kèm chụp X-quang kiểm tra để bảo đảm vị trí xương được giữ vững. Khả năng cử động trở lại theo từng giai đoạn, dưới sự hướng dẫn của chuyên viên trị liệu bàn tay. Gãy đơn thuần xương trụ, tức xương ở phía ngón út, có thể được điều trị bằng nâng đỡ đơn giản và cử động sớm thay vì bó bột toàn bộ. Chúng tôi cũng sẽ trao đổi về những gì bạn cần ở cánh tay cho công việc và sinh hoạt hằng ngày, cũng như mức độ khó chịu mà bạn sẵn sàng chấp nhận, vì điều đó ảnh hưởng đến lựa chọn điều trị.

Khi xương bị lệch khỏi vị trí, khi một khớp bị mất vững, hoặc khi kiểu chấn thương gồm cả gãy xương lẫn trật khớp, chúng tôi khuyến nên phẫu thuật ngay từ đầu. Mục đích là đặt các xương thẳng hàng một cách chính xác và giữ chúng ở đó bằng nẹp vít trong khi lành, vì hai xương phải thẳng hàng thật khít thì chuyển động xoay mới hoạt động trở lại được. Đây là một quyết định chung giữa bạn và bác sĩ. Nếu có thể điều trị không phẫu thuật nhưng mức độ đau hoặc vị trí cuối cùng của cánh tay có thể không chấp nhận được đối với bạn, chúng ta sẽ cùng nhau cân nhắc điều đó.

Dù theo hướng nào, những ưu tiên ban đầu đều giống nhau. Việc kiểm soát cơn đau trong những tuần đầu rất quan trọng, cũng như việc bảo vệ chỗ chấn thương trong khi lành. Phục hồi chức năng được thực hiện với Ruby Doolan, chuyên viên trị liệu bàn tay tại Extend Rehabilitation, người sẽ hướng dẫn các bài tập của bạn và làm bất kỳ chiếc nẹp nào bạn cần. Cô ấy sẽ sắp xếp từng giai đoạn để bạn quay lại các động tác xoay, nắm và nâng đồ khi xương lành.

Những điều có thể mong đợi

Quá trình lành xương diễn ra đều đặn. Trong những tuần đầu, xương bắt đầu liền lại trong khi được giữ yên, và cơn đau giảm dần. Cổ tay và khuỷu tay thường bị cứng do cánh tay phải giữ yên, và tình trạng này sẽ đỡ khi bạn bắt đầu cử động trở lại. Khả năng xoay lòng bàn tay lên và xuống thường hồi phục theo từng giai đoạn, dưới sự hướng dẫn của chuyên viên trị liệu bàn tay.

Nếu chấn thương của bạn được điều trị không phẫu thuật, xương sẽ lành trong khi cánh tay được giữ yên trong nẹp hoặc bột, kèm chụp X-quang kiểm tra để xác nhận vị trí xương được giữ vững. Hầu hết các ca gãy đơn thuần xương ở phía ngón út lành theo cách này, tuy một số thì không, và nếu xương yếu do loãng xương, có thể chọn bột dài hơn để bảo vệ xương cẳng tay còn lại. Nếu cần phẫu thuật, các xương được đặt thẳng hàng chính xác và được giữ bằng nẹp vít trong khi liền lại. Chấn thương Galeazzi là chấn thương mất vững, vì vậy cần phẫu thuật để giữ khớp gần cổ tay ở đúng vị trí. Sau phẫu thuật chấn thương Galeazzi, khi khớp đã vững, việc giữ yên cẳng tay trong thời gian ngắn hơn ở tư thế trung tính cho kết quả tốt tương đương với việc giữ cẳng tay ở tư thế ngửa lòng bàn tay lên trong 4 tuần.

Hầu hết mọi người lấy lại được khả năng sử dụng cánh tay tốt. Khi cả hai xương cẳng tay đều gãy, hoặc da bị rách ở chỗ gãy, khả năng mất một phần cử động xoay sẽ cao hơn, như đã nêu ở trên. Sau phẫu thuật gãy cả hai xương, sức mạnh và khả năng xoay thường gần như bình thường, chỉ giảm ở mức độ khiêm tốn. Sau chấn thương Galeazzi, vết lồi dài khớp phía cổ tay thường cử động tự do như bên không bị thương. Sau chấn thương Monteggia được điều trị bằng cách đưa dây chằng quanh khuỷu tay trở lại đúng vị trí, người bệnh không còn đau và khuỷu tay cử động đầy đủ ở lần tái khám gần nhất.

Một số vấn đề có thể xảy ra. Xương có thể lành chậm, không lành, hoặc liền ở vị trí không tốt. Cánh tay có thể vẫn bị cứng. Qua nhiều năm, nếp đôi khi có thể làm phần xương bên dưới mỏng đi. Chấn thương Monteggia có kèm gãy chỏm xương quay có thể khó đoán trước, và một số trường hợp cần phẫu thuật thêm.

Khi nào nên đi khám bác sĩ

Hãy đi khám cấp cứu nếu cánh tay của bạn trông bị cong hoặc vặn xoắn, nếu da bị rách ở chỗ gãy hoặc lộ xương ra ngoài, nếu các ngón tay trở nên nhợt nhạt, lạnh hoặc tím tái, hoặc nếu bạn đột ngột mất cảm giác hay mất khả năng cử động ở bàn tay sau chấn thương. Những dấu hiệu này cần đến khoa cấp cứu ngay trong ngày. Nếu bạn không thể liên lạc với phòng khám, hãy đến khoa cấp cứu gần nhất.

Một số chấn thương ẩn giấu nhiều hơn một ca gãy xương đơn giản. Chấn thương Monteggia có thể bị bỏ sót nếu không chụp X-quang khuỷu tay, và chấn thương Galeazzi có thể trông giống như một ca gãy xương quay đơn giản trên các phim X-quang ban đầu. Nếu cơn đau không thuyên giảm, hoặc tình trạng sưng, khả năng cử động hay chức năng không cải thiện qua từng tuần khi xương đang lành, hãy đến gặp bác sĩ đa khoa hoặc đề nghị được khám chuyên khoa. Các triệu chứng làm bạn thức giấc vào ban đêm hoặc khiến bạn không dùng được cánh tay cũng cần được thăm khám.